

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

МЕНЕДЖМЕНТ І БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

13 травня 2022 року

Львів

2022

УДК 005+351.862.4]:355.48

М 50

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
вченою радою Інституту управління, психології та безпеки
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 10 травня 2022 року №9)

Упорядник

В.С. Бліхар,

доктор філософських наук, професор
директор Інституту управління, психології та безпеки
Львівського державного університету внутрішніх справ

Менеджмент і безпека в умовах війни: теоретичні та прикладні аспекти: матеріали-науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 13 травня 2022 року) / упоряд. В.С. Бліхар. Львів : ЛьвДУВС, 2022. 348 с.

Висвітлено тези наукових досліджень актуальних проблем менеджменту та безпеки в умовах війни та інших геополітичних загроз, зокрема: організаційно-управлінських аспектів економічної безпеки оборонно-промислового комплексу, соціально-психологічних та правових чинників безпекової діяльності, ролі держави та суб'єктів господарювання у протидії фінансовій та продовольчій кризам.

Theses of scientific researches of actual problems of management and safety in the conditions of war and other geopolitical threats are covered, in particular: organizational and administrative aspects of economic security of defense-industrial complex, social-psychological and legal factors of security activity, role of the state and business entities in counteracting financial and food crisis.

УДК 005+351.862.4]:355.48

Опубліковано в авторській редакції.

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2022

ЗМІСТ

Вітальне слово

9

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА БЕЗПЕКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІ СУЧАСНОСТІ

<i>Аванесова Н. Є.</i>	Забезпечення економічної безпеки оборонно-промислового комплексу України	12
<i>Антонюк В. П.</i>	Війна в Україні як цивілізаційний геополітичний конфлікт та механізм його розвитку	15
<i>Барко В. І., Барко В. В.</i>	Психологічний профіль професії керівника територіального (відокремленого) підрозділу (відділу) Національної поліції України	19
<i>Бородіна О. А.</i>	Регіональні драйвери повоєнного розвитку економіки	25
<i>Вахлакова В. В.</i>	Оцінювання в менеджменті безпеки підприємства	28
<i>Вінічук М. В., Рижкова А. А.</i>	Протидія економічній злочинності в системі боротьби з легалізацією (відмиванням) коштів, одержаних злочинним шляхом	31
<i>Гобела В. В.</i>	Архітектоніка економіко-безпекових відносин у постіндустріальному суспільстві	36
<i>Дацко О. І.</i>	Економічна безпека людини в умовах війни	40
<i>Живко З. Б., Михайлюк А. В.</i>	Соціальні проблеми та фінансування місцевих органів самоврядування	45
<i>Живко З. Б., Прокопишин О. С., Мойсак Ю. В.</i>	Вивчення досвіду забезпечення бізнесу в США та Франції	47
<i>Зачосова Н. В., Оніщенко Я. О.</i>	Управління розвитком кадрового потенціалу підприємства: сутність та значення	551
<i>Козаченко Г. В.</i>	Менеджмент безпеки: окреслення цілей та функцій	53
<i>Клименчукова Н. С., Джегур Г. В., Левченко В. В.</i>	Risk reduction instruments in the management system of innovative enterprise in the context of sustainable development	57
<i>Копитко М. І., Новак Ю. І.</i>	Ресурсна безпека у процесі інноваційної діяльності підприємств в умовах індустрії 4.0	60
<i>Ларіонов С. О., Сашуріна О. Ю.</i>	Психологічні ресурси подолання кризових ситуацій життя майбутніми правоохоронцями	64
<i>Куций О. А.</i>	Обґрунтування міждисциплінарного розуміння поняття «організації» як професійної групи	69
<i>Леськів Г. З., Лесик Н. А.</i>	Роль екологічного підприємництва в економіці	72

<i>Мартин О. М.</i>	Лідерський потенціал як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства	75
<i>Марченко О. М.</i>	Стратегічні завдання забезпечення продовольчої безпеки України в умовах глобалізаційних викликів сучасності	78
<i>Михаліцька Н. Я.</i>	Переосмислення причин кризових явищ в економіці	81
<i>Мокій А. І., Флейчук М. І., Пурій Р. П.</i>	Стратегічні напрями посилення безпеки розвитку України в умовах глобальних викликів	84
<i>Овчаренко Є. І.</i>	Організація безпекової інформаційної та просвітницької діяльності у закладах вищої освіти	89
<i>Омельяненко В. А., Омельяненко О. М.</i>	Пріоритизація інноваційної складової безпеки сталого розвитку регіонів	92
<i>Підоричева І. Ю.</i>	Подолання наслідків війни в Україні: уроки повоєнного відновлення Франції	95
<i>Погорелов Ю. С.</i>	Безпекозабезпечувальна діяльність як об'єкт менеджменту безпеки	98
<i>Пушак Я. Я., Трушкіна Н. В.</i>	Інформаційна безпека як важлива складова національної безпеки в умовах глобалізаційних викликів сучасності	102
<i>Разумова Г. В., Колесник А. С.</i>	Шляхи підвищення рівня фінансової безпеки України	106
<i>Романовська Ю. А.</i>	Ресурсний аналіз як важлива сфера менеджменту безпеки міста	109
<i>Рассадникова С. І., Фурман О. О.</i>	Значення торговельно-економічних відносин Одеського регіону в умовах євроінтеграції	112
<i>Сірко Р. І.</i>	До питання професійної підготовки психологів до діяльності в особливих умовах	115
<i>Хамініч С. Ю., Ткаченко Н. І.</i>	Складові корпоративної культури підприємства в сучасних умовах військової агресії на неокупованих територіях	122
<i>Харабовський Ю. І.</i>	Поточний рівень продовольчої безпеки України	124
<i>Штангрет І. А.</i>	Методичні засади забезпечення економічної безпеки підприємства	127
<i>Штулер І. Ю.</i>	Менеджмент освіти та науки в умовах війни РФ з Україною	131

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

<i>Блага Н. В.</i>	Інвестиції для бізнесу в умовах війни	135
<i>Блага Н. В., Івасюк О. С.</i>	Механізм прийняття стратегічних рішень на підприємстві в умовах невизначеності	137

<i>Блага Н. В., Кушнір С. П., Пономарьова Т. М.</i>	Розвиток інформаційних технологій в системі економічної безпеки підприємства	141
<i>Верескля М. Р., Гарбали А. М.</i>	Система мотивації персоналу в сучасному менеджменті підприємства	144
<i>Верескля М. Р., Лінинська О. М.</i>	Системний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства	147
<i>Верескля М. Р., Сабадиш Ю. Ю.</i>	Сучасне поняття системи управління персоналом підприємства	149
<i>Верескля М. Р., Циганков О. О.</i>	Корпоративне управління в системі управління підприємством	152
<i>Гобела В. В., Дмитришин В. Р.</i>	Особливості формування стратегії безпеки підприємства в сучасних умовах	154
<i>Гобела В. В., Поронюк Д. Р.</i>	Забезпечення економічної безпеки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	156
<i>Живко З. Б., Апетик М. М.</i>	Управління проектною діяльністю некомерційної організації	159
<i>Живко З. Б., Нечепурна Н. Т.</i>	Взаємодія служб кадрової безпеки та управління персоналом	162
<i>Живко З. Б., Цимбрила П. І.</i>	Структура і особливості організаційної культури	165
<i>Леськів Г. З., Павула К. І.</i>	До питання управління конфліктами в організації	168
<i>Леськів Г. З., Цимбрила П. І.</i>	Елементи економічної безпеки підприємства	171
<i>Леськів Г. З., Яняк Х. В.</i>	Особливості маркетингових комунікацій в мережі інтернет	174
<i>Любушин Р. А.</i>	Сутність та концепція кадрової безпеки підприємства	177
<i>Мартин О. М., Паньків О. В., Сліпак Р. М.</i>	Система управління персоналом підприємства: шляхи удосконалення	180
<i>Марченко О. М., Чубаєвська І. І.</i>	Сучасні засоби нематеріальної мотивації працівників	183
<i>Михаліцька Н. Я., Антощак С. В.</i>	Управління кадровою безпекою підприємства	186
<i>Михаліцька Н. Я., Борецька В. В.</i>	Впровадження сучасних методів кадрового менеджменту	189
<i>Михаліцька Н. Я., Івасюк М. С.</i>	Оцінка ефективності управління персоналом підприємства	192
<i>Михаліцька Н. Я., Михайлів М. М.</i>	Стратегія змін на підприємстві	194
<i>Михаліцька Н. Я., Паляник І. С.</i>	Формування механізму управління персоналом підприємства	196

<i>Прокопишин О. С., Баглай А. О.</i>	Обліковий аспект витрат на економічну безпеку підприємства	199
<i>Радіонова Н. Й., Окончук А. Р.</i>	Управлінські засади забезпечення підприємства грошовими коштами	202

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Александров Ю. В. Бліхар В. С.</i>	Поняття опановуючої поведінки в психології Залучення військових капеланів до психологічного супроводу військовослужбовців (закордонний досвід)	206 208
<i>Бондзик Д. М. Верескля М. Р.</i>	Особливості морального виховання підлітків Фейки як основні елементи «інформаційної війни» в реаліях сьогодення	212 215
<i>Євдокімова О. О.</i>	До питання ролі негативної соціальної інформації як чинника ризику розвитку неврозів	218
<i>Жданова І. В., Величко А. В.</i>	Психологічні основи безпечної поведінки в умовах воєнних дій	221
<i>Живко З. Б., Єременко В. В.</i>	Принципи ділової етики для менеджерів із зовнішньо-економічної діяльності	224
<i>Кісіль З. Р.</i>	Психолого-педагогічні аспекти формування антитерористичної компетентності співробітників сил безпеки та оборони України	227
<i>Куруч О. С.</i>	Практичні рекомендації щодо організації та проведення заходів профілактики суїцидальної поведінки серед військовослужбовців «демонстративно-залежного» типу	231
<i>Лигун Н. В.</i>	Психологічні прояви бойового стресу	235
<i>Михаліцька Н. Я., Карайм О. О.</i>	Управління соціально-психологічним кліматом колективу в умовах воєнного стану	239
<i>Мороз А. В., Шелкошвеев І. В.</i>	Соціально-психологічні аспекти безпекової діяльності в умовах війни	242
<i>Мохорєва О. М.</i>	Заздрісність як передумова кримінальної поведінки	244
<i>Нечітайло І. С.</i>	Сприятливий соціально-психологічний клімат в сім'ї як фактор психологічної безпеки її членів	248
<i>Онисик Р. А.</i>	Психологічна стійкість працівника поліції як основа готовності до професійної діяльності в екстремальних та ризиконебезпечних умовах	251
<i>Остапович В. П.</i>	До питання тлумачення психічного та психологічного здоров'я людини	256
<i>Осьодло В. І.</i>	Методи збереження психічного здоров'я військовослужбовців	260

<i>Пащенко А. О.</i>	Особистісні особливості схильних до самовільного залишення місця служби військовослужбовців НГУ	274
<i>Пономаренко Я. С.</i>	Психологічна безпека поліцейської діяльності	277
<i>Сибірна Р. І., Хомів О. В., Сибірний А. В.</i>	Соціально-психологічний клімат як елемент забезпечення кадрової безпеки підприємств	280
<i>Слободяник В. І.</i>	Самозбережувальна поведінка фахівців ризиконебезпечних професій	283

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

<i>Висоцька І. Б.</i>	Контрабанда: сутність, причини поширення та наслідки	290
<i>Галайко Н. В.</i>	Напрямки удосконалення боргової політики України	293
<i>Живко З. Б., Дудаш Д. І.</i>	Кібербезпека як складова економічної безпеки України	296
<i>Живко З. Б., Павлів С. Б., Гринюк У. В.</i>	Методи оцінювання економічних ризиків	299
<i>Козій І. С.</i>	Фінансова безпека банків як складова фінансової безпеки держави	302
<i>Козій І. С., Солук Ю.-Р. В.</i>	Фінансова безпека банків	305
<i>Марків Г. В.</i>	Кешлес – фінансова оборона країни	308
<i>Марушко Н. С.</i>	Оцінка економічної ефективності системи внутрішнього контролю в боротьбі з шахрайством	311
<i>Наконечна Н. В.</i>	Шляхи зміцнення податкової основи бюджетної безпеки держави	314
<i>Пацула О. І.</i>	Управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання в кризових умовах	317
<i>Підхомний О. М., Ревак І. О.</i>	Використання OSINT у фінансових розслідуваннях	320
<i>Пойда-Носик Н. Н.</i>	Податкова конкурентоспроможність як індикатор податкової безпеки України в умовах впливу глобальних ризиків	324
<i>Сергієнко Ю. І.</i>	Фінансово-економічна безпека як система	328
<i>Уразова Г. О., Гурбанова Н. Н.</i>	Забезпечення фінансової безпеки підприємства	331
<i>Франчук В. І., Мельник С. І.</i>	Управління фінансовою безпекою підприємств в сучасних умовах	334
<i>Чапляк Н. І.</i>	Особливості проведення публічних закупівель в	338

	умовах воєнного стану	
<i>Чапляк Н. І.,</i>	Вплив російської агресії на економічну безпеку	341
<i>Парій Т. М.</i>	України	
<i>Шевченко Н. В.</i>	Роль державних органів у зменшенні рівня	344
	тінізації економіки та відмиванню доходів	

РЕЗОЛЮЦІЯ

Науково-практичної інтернет-конференції		347
«Менеджмент і безпека в умовах війни: теоретичні та прикладні		
аспекти»		

Реалізація заходів, спрямованих на створення позитивного міжнародного іміджу області, серйозне сприйняття міжнародним співтовариством Одеської області, сприятимуть поліпшенню торговельно-економічної діяльності, зростанню інвестиційних надходжень в економіку області, і, як наслідок, соціально-економічному зростанню області та доброту її жителів.

Список використаних джерел:

1. Державний комітет статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Козяр Н.О. Сучасний стан та перспективи використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 54-60.
3. Мазаракі. А.А. Зовнішньоторговельні аспекти конкурентної політики України в умовах СОТ: монографія - К.: Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 309 с.
4. Лайко О.І. Інвестиційний потенціал регіону: використання та непродуктивний відтік капіталу: монографія. Київ: НАН України, 2009. 433 с.

Сірко Р. І.

*доктор психологічних наук, доцент,
начальник кафедри
практичної психології та педагогіки
(Львівський державний університет безпеки життєдіяльності)*

ДО ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

У нинішніх соціально-політичних та економічних умовах розвитку суспільства теоретична психологія виявилась неготовою до стрімкого зростання запитів практики. Факультети психології, які функціонують при класичних університетах, готують психологів-теоретиків і дослідників, надають їм фундаментальну освіту, проте не забезпечують спеціальними знаннями,

необхідними для роботи в особливих та екстремальних умовах. Саме тому комплексну підготовку майбутніх психологів оперативно-рятувальної служби необхідно здійснювати на базі закладів вищої освіти ДСНС України, оскільки там можлива продуктивна співпраця кафедр, які забезпечують не лише фахову підготовку, а й знання зі специфіки діяльності в екстремальних умовах.

Проведений аналіз наукової літератури з проблеми дослідження свідчить, що відсутній єдиний підхід до визначення поняття «професійна підготовка». Існують дослідження, в яких професійна підготовка трактується як: процес розвитку особистості професіонала (Є. Клімов, Г. Ложкін, В. Рибалка); формування професійної придатності (В. Бодров, Ю. Забродін, В. Рибніков) і готовності (О. Бикова, В. Стасюк) індивіда до екстремальної діяльності; цілісний педагогічний процес, який вирішує триєдине завдання – навчання, виховання, розвиток (М. Козяр, О. Столяренко); спланований соціально-психологічно детермінований процес, пов'язаний із навчанням у закладах вищої освіти і з формуванням професійно важливих індивідуально-психологічних якостей (С. Іванова, Н. Іванова) [4;5;8 та інші].

Професійна підготовка ґрунтується на широких психолого-педагогічних уявленнях про її зміст, структуру та функції. Так, нині висвітлено: компоненти професійної підготовки (М. Козяр) та її види (О. Бикова, М. Козяр); педагогічні технології (А. Вербицький, В. Давидов, С. Сисоєва, П. Сікорський); мета, завдання, засоби, зміст і форми, суб'єкти та об'єкти педагогічного процесу (А. Алексюк, А. Глузман, В. Гуревич, М. Дяченко, З. Ковальчук, М. Нещадим), його умови (А. Литвин, М. Фіцула, В. Ягупов) і принципи (М. Козяр, О. Столяренко); методи, програми і процедури навчальної діяльності (А. Алексюк, Ю. Бабанський, П. Підкасистий, І. Харламов); проблеми виховання студентської молоді (М. Коваль, М. Козяр); рівні професійно-педагогічного спілкування (Г. Микитюк, Ю. Уварова); структура педагогічних взаємин викладача і студента (І. Булах, З. Ковальчук); стадії розвитку суб'єкта професійного становлення (Є. Клімов) та його соціально-психологічна адаптація (О. Іванова) [6;7;8 та інші].

У спеціалізованій літературі проаналізовано основні концептуальні підходи, концепції та моделі підготовки, які хоча і суттєво розрізняються між собою, але вносять значний внесок у розробку цієї проблеми. Вагомим теоретико-емпіричним підходом при підготовці психологів є особистісно-діяльнісний (Н. Коломінський), який дозволяє подолати суперечності між теорією і практикою, поєднати їх у процесі фахового становлення. Системний підхід, використаний для аналізу формування готовності психолога у спорті (О.Черепехіна), розглядає сферу практики психолога не як реалізацію сукупності окремих функціональних обов'язків спеціаліста, а як окрему систему, що вимагає відповідного вивчення. Компетентнісний підхід, при якому вивчаються становлення психологів для галузей освіти (Н. Чепелева) та юриспруденції (В. Єнгаличев), визначає компетентність як здатність особистості успішно виконувати професійні завдання. Екзистенційно-гуманістичний і суб'єктцентричний підходи, окреслені при підготовці психологів (С. Іванова), дозволяють вирішувати екзистенційні проблеми, які виникають у діяльності в екстремальних умовах. Заслуговує на увагу також концепція особистісно-професійного розвитку психологів в системі вищої освіти (Л. Темнова), яка підкреслює формування професійно важливих якостей майбутнього спеціаліста в процесі навчання.

Теоретико-методологічний аналіз наукових джерел засвідчує, що успішно розробляються також моделі підготовки психологів до різних видів діяльності. Серед існуючих на сьогодні моделей підготовки психологів найбільш повно розроблені: компетентнісна – для юридичних психологів (В. Єнгаличев), очно-дистанційна модель – для психологів у системі післядипломної освіти (О. Брюховецька), структурно-компонентна – для майбутнього викладача дошкільної педагогіки і психології (Л. Козак), концептуальна модель психологічних технологій (В. Волошина). Зазначені констатації потребують додаткового вивчення, оскільки повністю не розкривають усі аспекти проблеми професійної підготовки психолога екстремального профілю діяльності. Встановлено, що вивчаються також окремі аспекти проблеми підготовки

психологів: зміст підготовки і професійне становлення особистості (В. Панок); професійна компетентність (Н. Чепелева) та майстерність (З. Ковальчук, І. Матійків); кваліфікаційний профіль (А. Маркова); критерії професійної підготовленості (С. Іванова, Н. Оніщенко, В. Стасюк) і показники психологічної готовності до діяльності (А. Осипова, Я. Чаплак); організаційні принципи й організаційно-управлінські моделі діяльності психологічної служби (В. Панок); мотиваційно-сміслова регуляція (Ж. Вірна); саморегуляція професійного мислення (Н. Пов'якель); формування професійної свідомості (Н. Шевченко) [1;2;3;10;14 та інші].

Професійну підготовку майбутніх психологів оперативної-рятувальної служби необхідно здійснювати з позиції урахування специфіки екстремальної діяльності та її стрес-чинників. У спеціальній літературі досліджуються особливості поведінки людини у надзвичайних ситуаціях, стресогенні чинники, психологічне забезпечення діяльності, готовність, придатність, професійна та функціональна надійність персоналу при виконанні завдань в умовах, що потребують граничної мобілізації фізичних, психічних та моральних якостей особистості (О. Волобуєва, М. Козяр, М. Корольчук, М. Кришталь, О. Кудерміна, О. Матеюк, С. Олексієнко, Н. Оніщенко, В. Осьодло, Л. Перелигіна, Є. Потапчук, І. Приходько, В. Садковий, О. Сафін, Л. Снігур, О. Столяренко, О. Тімченко, М. Томчук) [9;11;12;13;15;16;17 та інші].

На основі наукових надбань [10;14 та інші] визначено організаційні форми, функції та типові завдання, які має виконувати практичний психолог (І. Вачков, Т. Ільїна, С. Максименко, А. Маркова, В. Панок, Н. Пов'якель, Н. Чепелева). Окрім загальних виокремлюються також специфічні функції практичного психолога у системі ДСНС України (С. Іванова, Н. Оніщенко): реадaptaційна; функція екстреної психологічної допомоги населенню; функція немедикаментозної корекції психічних посттравматичних розладів; функція психологічного супроводу повсякденної діяльності працівників ДСНС України [4;12;17].

Науковцями приділяється також увага окремим аспектам роботи психолога у різних галузях екстремальної діяльності: наданню екстреної психологічної допомоги психологами оперативно-рятувальної служби (С. Іванова, Н. Оніщенко), вивченню професійної придатності психологами внутрішніх військ та Національної гвардії Міністерства внутрішніх справ України (І. Приходько), психодіагностичному інструментарію психолога Служби безпеки України і Збройних сил України (О. Сафін), особистості практичного психолога Міністерства внутрішніх справ України (О. Романенко), психологічній готовності психолога до професійної діяльності у спорті (О. Черепехіна).

Як свідчить попередній аналіз психолого-педагогічних досліджень, успішність професійної підготовки майбутнього психолога можлива лише за умови певного рівня розвитку професійно важливих якостей. Більшість авторів підкреслює важливість у діяльності психолога особистісних рис, які відповідають за гнучкість у взаємодії, оскільки психолог є суб'єктом допомагаючої діяльності: безумовне прийняття іншої людини (О. Корабліна); комунікабельність (С. Іванова); емпатійність і вміння слухати (Л. Кияшко); вміння сприймати іншу людину та здатність до рефлексії (Н. Пов'якель, Н. Чепелева); здатність до швидкої адаптації (Б. Богоявленська) та антиципації (І. Батраченко). Водночас, як підкреслює С. Іванова, роль психолога оперативно-рятувальної служби в силу специфіки екстремальної діяльності є амбівалентною, оскільки він повинен уміти підпорядковуватись, бути авторитарним та доміантним. У наукових джерелах робляться спроби класифікації професійно важливих якостей і розробляються моделі спеціаліста-психолога, проте єдиної точки зору на їхню природу не існує. Так, А. Маркова у моделі виокремлює три компоненти: професіограму, професійно-посадові вимоги, кваліфікаційний профіль. У тривекторній моделі структури особистості практичних психологів Н. Чепелевої і Н. Пов'якель виокремлюється мотиваційно-цільова, когнітивна, операційно-технологічна, комунікативно-рольова, регуляційна складові. С. Максименко вносить у модель практичного

психолога низку вмінь: гностичні, діагностичні, інтерактивно-комунікативні, дидактичні, проектувальні, уміння проводити експертизу і корекцію.

На основі проведеного теоретичного аналізу ми розглядаємо професійну підготовку майбутнього психолога оперативно-рятувальної служби як систему професійного становлення особистості, зумовлену зовнішніми та внутрішніми чинниками, пов'язану з навчанням у закладах вищої освіти ДСНС України, у результаті якого вона набуває фундаментальних знань, умінь і навичок з обраної спеціальності та комплекс індивідуально-психологічних властивостей, які детермінують її професійну придатність до спеціальностей напряму «людина-людина» і до роботи в особливих та екстремальних умовах.

Список використаних джерел:

1. Борисюк А. С. Соціально-психологічні засади становлення професійної ідентичності майбутнього медичного психолога : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.05. Київ, 2011. 38 с.
2. Вірна Ж. П. Мотиваційно-сміслова регуляція у професіоналізації психолога : монографія. Луцьк : РВВ «Вежа», 2003. 319 с.
3. Волошина В. В. Психологічні технології підготовки майбутнього психолога : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07. Київ, 2016. 45 с.
4. Иванова С. В. Психологическое сопровождение профессиональной подготовки психологов МЧС России : монография. Санкт-Петербург : Астерион, 2011. 128 с.
5. Иванова Н. Г. Структура та рівні професійної придатності фахівця в процесі навчання у ВНЗ. *Вісник Національного університету оборони України*, 2011. № 1(20). С. 147–151.
6. Католик Г. В. Психологія формування професійної Я-концепції практичного психолога : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 405 с.

7. Ковальчук З. Я. Генетично-психологічні засади оптимізації педагогічної взаємодії в освітніх закладах різного типу : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.05. Київ, 2014. 476с.
8. Козяр М. М. Професійна підготовка до діяльності у екстремальних умовах : навч. посіб. Львів : ЛДУ БЖД, 2009. 221 с.
9. Лефтеров В. О. Особистісно-професійний розвиток фахівців екстремальних видів діяльності : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.09. Донецьк, 2008. 429 с.
10. Максименко С. Д. Психологія в соціальній і педагогічній практиці. Київ : Наукова думка, 1998. 225 с.
11. Матеюк О. А. Професійний психологічний вплив військового керівника на підлеглих в особливих умовах діяльності : монографія. Хмельницький : Вид-во Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, 2006. 347 с.
12. Оніщенко Н. В. Теорія і практика екстреної психологічної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.09. Харків, 2015. 44 с.
13. Осьодло В. І. Психологія професійного становлення офіцера : монографія. Київ : ПП «Золоті ворота», 2012. 463 с.
14. Панок В. Г. Зміст підготовки практикуючих психологів. *Основи практичної психології* / за ред. В. Г. Панок, Т. М. Титаренко, Н. В. Чепелевої та ін. Київ : Либідь, 1999. С. 33–41.
15. Потапчук Є. М. Соціально–психологічні основи збереження психічного здоров'я військовослужбовців : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.09. Хмельницький, 2004. 366 с.
16. Тимченко А. В. Психологические аспекты состояния, поведения и деятельности людей в экстремальных условиях и методы их коррекции. Харьков : ХВУ, 1997. 184 с.

17. Сірко Р. І. Теоретико-методологічні основи професійної підготовки майбутніх психологів оперативно-рятувальної служби: дис. докт. псих. наук : 19.00.09 / Сірко Роксолана Іванівна – Хмельницький, 2019. – 482 с.

Хамініч С. Ю.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри аналітичної економіки
та менеджменту*

Ткаченко Н. І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аналітичної економіки
та менеджменту
(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)*

СКЛАДОВІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ НА НЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Військова агресія, з якою стикнулася наша країна 24 лютого 2022 року, після нападу на суверенну та незалежну державу – Україну російських військових формувань, бомбардувань та тимчасового захоплення територій актуалізує проблему формування та вдосконалення корпоративної культури підприємств, установ та організацій на неокупованих територіях, а також підвищення рівня довіри до влади з боку громадян нашої країни. Визначення їх чинників, складових та основ корпоративної культури в цей найскладніший час потребує уваги наукового товариства, викладачів ЗВО, менеджерів всіх рівнів будь-яких підприємств, установ та організацій на неокупованих територіях з метою створення певного несуперечного та незаперечного ланцюга патріотизму задля відстоювання національних цінностей, територій та порятунку громадян України.

Оскільки ця тема є актуальною та потребує уваги як теоретиків, так і практиків – доцільно окреслити завдання для проведення теоретико-